

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. D. Ioannis Ivsti Lanspergii, Natione Bavari, Illvminati
Ac Religiosissimi viri, Carthusiae Coloniensis ante annos
centum Vicarii, & Magistri Nouitiorum laudatissimi Opera**

In Qvinque Tomos Distributa, à mendis expurgata, veteri integritati
restituta, & indicibus locupletata

De Sanctis

Landsberg, Johannes Justus

Coloniae Agrippinae, Anno M.DC.XXX

Exegesis Euangelij Matthæi IV.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-47060](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-47060)

ne, inuocatio ex fide, fides ex auditu, auditus ex prædicatione, prædicatione ex missione: quo totum postremo emanat, quicquid salutis est nostræ ex fonte gratiæ, sicut scriptum est: *Quam speciosi sunt (pulchritudine scilicet virtutum, & miraculorum) pedes & gressus Apostolorum, & Euangelistarum, pacem nuntiantium inter Deum & hominem, humanitatis generis reconciliationem in Christo factam. Euangelizantiumque bona futura cælestia credentibus promissa. Apostoli itaque omnibus Euangelizant. Sed non omnes obediunt Euangelio. Esaias enim dicit: Domine, quis credidit auditui nostro? Quotus credidit? quam rarus verè credit? Ergo fides est ex auditu: auditus verò interior, quo quis ea, quæ docentur, & quæ aure corporis perceperit etiam intra cordis assensum, & in affectu mentis recipit, est per verbum prædicationis Christi, quod intus mentem illuminat, inuitat ac trahit. Et Esaias quidem dicit paucos credidisse. Ego vero dico: Nunquid propterea hoc illis contigit, quod prædicatorem non audierunt? Nunquid illis non prædicatum est? Prædicatum est utique. Audierunt quidem, sed credere noluerunt. Idcirco inexcusabiles sunt. Audierunt certè, non solùm hi qui proximi, sed etiam qui longissimè habitant. Quandoquidem in omnem terram exiit sonus prædicationis Apostolorum, & in fines orbis terræ audita sunt Apostolorum, eorundemque discipulorum verba, quemadmodum Christus iusserat, dicens: *Eratis mihi testes in omni Iudæa, & Samaria, & Galilæa, & vsque ad vltimum terræ.**

Esaiæ 51.

psalm. 8.

Lucæ 24.

Actor. 1.

EXEGESIS EVANGELII IN FESTO S.

Andree Apostoli, Matthæi IIII.

Andreas Apostolus omnium primus ex his qui futuri erant Apostoli credidit in Christum. Adeoque credidit, ut illi curæ quoque fuerit, fratrem suum germanum quem amabat, ad Christum adducere. Quod haudquaquam fecisset, nisi fuisset magnæ fidei, & in Christo inuenire se lensisset salutem, cuius fratrem suum optabat esse participem. Est autem aduertendum trina vocatione Andream, nonnullosque alios à Christo vocatos. Nam quum Ioannis Baptistæ primo esset discipulus Andreas, accidit quada post Christi baptismum die, stante Ioanne cum duobus suis discipulis, quorum alter fuit Andreas. Alterius nomen non exprimitur, fortasse quod parum fuerit illud insigne, aut quia Euangelista hic ipse Ioannes fuit, qui in suo Euangelio suum ubique tacere solet nomen. Baptista itaque Ioannes, qui superioribus diebus turbis testimonium perhibuerat Christo, quia ipse esset agnus Dei tollens peccata mundi, nunc etiam videns Iesum iuxta Iordanem ambulantem, suis de Iesu loquitur discipulis, dicens: *Ecce agnus Dei.* Quasi diceret: Ecce inter peccatores innocens, inter reprobos iustus, inter impios sanctus, mansuetus inter crudeles, qui ad saluandos nos aduenit medicus. Hic enim tollet peccata mundi: hic sicut agnus ad victimam ducetur, nec aperiet os suum, ut à peccatis nostris lauet nos in sanguine suo. Hæc enim iudicabat discipulis Ioannes, quo eos à zelo, quem ad se tanquam ad magistrum suum habebant, auerteret, & ad Christi amorem, pariter ac imitationem conuerteret. Ac si diceret, aut quasi eos intelligere verbis generationibus velleret: Vos filij cur me, qui pœnitentiam tantum peccatorum predi-

Ioan. 1.

Apostolorum quosdam titibus vidibus fuisse à Christo vocatos.

Ioan. I.

Isaiæ 53.

Hierem. II.

Apoc. 1.

co, qui in aqua tantum baptizo, miramini? Cur non magis illum diligitis, illum sequimini, qui tollit peccata mundi? qui baptizat in Spiritu sancto? qui causam nostram malam in se suscipiens, ad hoc in mundum venit, vt nos reconciliet Deo? Ecce agnus Dei, quem nos sequi conuenit. Plus namque eos voluit Ioannes intelligere, quam se dicere. Nam optabat vt ad Christum se conuerterent, idque facerent sua sponte ex amore, & non alieno ex imperio, non quasi vt placerent Ioanni, sed ex necessitate id facerent.

Deuotio A-
postolorum
Christum se-
quentium
quanta.

Idcirco Andreas & alius discipulus mox Christum secuti sunt à Ioanne abeuntes. Quo mansuetudo, deuotio, atque humilitas eorum nobis insinuat, qui tam cito verbis magistri acquiescentes, & non tam imperio eius, quam voluntati obedientes, feruore desiderij trahuntur ad Christum. Maluerunt namque relinquere Ioannem magistrum suum, quam non audire & sequi Christum. Itaque relinquentes Ioannem, non tam gressu corporis, quam studio imitationis sequuti sunt Christum.

Interrogasse
Christum A-
postolos qd
signet.
Iuel. 2.

Quum itaque Christum Andreas cum alio discipulo sequeretur, Iesus qui eorum corda ad se trahebat, conuertit se ad eos & perbenigne interrogans, Quid, inquit, queritis? Nihil dubitans interrogat quod dicere velit, sed ad familiaritatem eos nititur inuitare, eorum sitiens salutem & perfectionem, & vt exhibeat cunctis ad se venire volentibus fiduciam accedendi, quoniam benignus & misericors est. Videbat discipulos hos verecundos ac timentes, deuotos tamen. Quapropter vt illis animum adderet, prior eos alloquitur, & dicit: Quid queritis? Quasi diceret: Paratus sum filij ad voluntatem vestram. Noui enim cur venitis. Veruntamen, dicite ipsi, quid queritis? Dicunt ei: Rabbi, vbi habitas? Ac si dicerent: Eruditionem tuam querimus. Sed primum discere volumus vbi habitas, quo sapius posthac te valeamus conuenire. Et mox dicit illis Iesus: Venite & videte. Videte miram simplicitatem discipulorum Christi. Videte quam etiam à Christo procul absit omnis circumuentio, fraus & impostura in vocatione discipulorum. Attendite tandem quid interrogent: Rabbi, inquit, vbi habitas? Non interrogant: Vbi est domus tua? Domum enim propriam non habuit Christus, sed habitauit vt viator in aliena domo. Sequebatur igitur illum, & manserunt cum illo die illa & nocte. Hæc prima fuit vocatio Andree ad notitiam Christi, ad quem ilico quam primum potuit, fratrem quoque suum Simonem adduxit. Secunda fuit vocatio Andree ad familiaritatem Christi, quando scilicet Christus ad stagnum Genesareth stabat, & turba præmente ac impellente nauem vnã intrauit, quæ erat Simonis: Quæ à terra paululum abducta, ex nauì docebat turbas. Tandem sermone finitio, vt laxarent retia sua in capturam piscium iussi piscatores, Andreas & Simon Petrus ceperunt grandem multitudinem piscium, Subductis igitur ad terram nauibus, relictisque omnibus Christum reuerentiæ gratia prosequuti sunt, animo tamen redeundi ad propria. Quod & fecerunt. Tertia vocatio est, de qua loquitur hodie Euangelium, vbi Christum Andreas, Simon, Iacobus & Ioannes sequuti sunt, posthac ad suos non redituri. At itaque Euangelista Matthæus:

Simplicitas
quorundam
Apostolorum
quanta fue-
rit.

Ambulans Iesus iuxta mare Galilææ, vidit duos fratres, Simonem

Lucæ 7.
Apostolos
quos, quando
Christus ad
se vocauit
familiaritate.

Matth 4.

monem, qui vocabatur Petrus, & Andream fratrem eius, mittentes rete in mare. Erant enim piscatores. Er ait illis: Venite post me, & faciam vos fieri piscatores hominum.

Satis congruebat captores atque piscatores piscium, mutari in piscatores hominum. Verum, non minus erat mirabile simplices, illiteratosque homines innocentes, & haudquaquam callidos mutari in prædicatores & doctores mundi, qui mundi principes & sapientes ad fidem conuerterent, & doctissimi quosque facerent elingues. Aduerte tamen, quod Dominus Iesus futuro tempore promittens se illos facturum piscatores hominum, præmittit: Venite, inquit, post me, hoc est, sequimini me affectu & imitatione, ambulate, vt me videtis ambularem, relinquendo omnia terrena, relinquendo etiam & abnegando vosipsos, & ad Euangelicam omnium perfectionem virtutum anhelando. Quod vbi feceritis, faciam vos piscatores, non pecuniarum, non beneficiorum, non prælationum aut honorum, sed piscatores hominum. Per rete enim prædicationis sanctæ, pisces, id est, homines extrahuntur de profundo pelagi. Quid enim seculum ac vita præfens aliud est, quam pelagus aut maris profunditas: Ibi perturbationes multæ, ibi tentationes, ibi fluctuum procellæ & tempestates. Quæ certè nemini non amanti Deum occurrunt omnia.

Hæc itaque oportet sustinere, & vincere omnia, eum qui vel transfretando duntaxat in mari nauigat. Quanto magis aduersa illum pati necesse est, qui ex hoc pelago pisces capere atque ad litus educere satagit, qui submersas animas in profundo peccatorum, inuolutasque mundi fluctibus extrahere, atque ad litus, hoc est, ad Christum contendit reducere? Hoc re vera est negotium negotiorum, afflictio & angustia spiritus, pressura cordis, sollicitudo mentis, & inopia consilij. Sed quibus? Deum timentibus, Dei honorem & animarum salutem zelantibus, agnoscentibus se animarum esse pastores, qui pro ouibus sibi creditis rationem sunt Deo reddituri: de quorum manibus, si ouium quæuis perierit, sanguis, mors, damnatioque requiretur, si tamen ipsorum negligentia perierit. Solis igitur ambitiosis, Deum post tergum suum proiecientibus, solis mundanis, & vt ex animo loquar, solis animalibus, ne dicam impijs, spiritum non habentibus, op-tabilis est prælatio, piscatio, curaque animarum: quia hi soli sibi sufficere videntur propterea, quod nesciant, quid sit animarum cura, nesciant compati afflictis, ne ciant subuenire tentatis, nesciant consolari infirmos, nesciant oppressos liberare. Temporale dominium, lucra temporalia, honores & libertates solas diligunt: porro, oues custodiat, qui custodit Israel. Hi, inquam, ad prælationes & curas (rectius dicerem ad negligentias, imo ad corruptiones animarum) anhelant, quia mundi, temporaliumque rerum amore, tanquam voragine absorpti, in quibus periculis versentur, nesciunt.

At illi continuo relictis retibus, secuti sunt eum.

Vide & admirare celere obedientiam Andree, aliorumque Apostolorum Christum sequentium. Reliquerunt omnia, vt Christum lucrifacerent. Fortasse dicis: Quid reliquerunt? Parum habuerunt, quomodo, in-

Piscatores
cur Christus
fecerit præ-
dicatores.

Sequi Chri-
stum quid sit.

Seculi præ-
fens cur ma-
ri compare-
tur.

Negotium
negotiorum
quodam sit.

Prælatio qui-
bus solis op-
tabilis sit.

psalm. 120.

Obedientia
Andree, &
sociorum
eius vt ex
vi fuerit.
Philip. 1.

Ioan. 14.

Lucæ 21.

Lucæ 19.
Offerre quæ-
dam Deo de-
beamus.

quis, multum reliquerunt? Reliquerunt certè multum, quia omnia reliquerunt. Totum quod habuerunt, & quod habere potuerunt, reliquerunt. Quid his plus relinquere potest, qui centum etiam licet millia ducatorum relinquat? Nihil minus reliquit is, qui solidum vnum, si hunc solum habeat, propter Deum relinquat. Nōne & Dominus Iesus veritas ipsa id ipsum testatur? Sedebat in templo aspiciens, quomodo in gazophylatium homines per munera mitterent, singuli iuxta aut facultatem, aut voluntatem, aut deuotionem suam. Accessit quædam mulier vidua, quæ duo nummismata sola habuit, & hæc in gazophylatium obtulit. Dixit igitur Dominus discipulis suis: Hæc vidua plus singulis his qui miserunt, hoc est, qui munera obtulerunt in gazophylatium, misit. Reliqui enim omnes de his quibus abundabant, obtulerunt. Parum igitur aut nihil læsi sunt. Porro, hæc mulier vidua quicquid habuit, obtulit. Duo minuta, aut duos obulos solos habuit, quos offerens, prorsus egenam & se nihil habentem effecit. Dedit igitur Deo offerens duos obulos, plus quam Zachæus, qui dimidium suorum dedit bonorum pauperibus. Hoc modo tu quoque des Deo, aut pro Deo relinquant quicquid possides. Non enim pensatur quantum offeras, sed an totum relinquant, totum Deo offeras. Ille totum offert, qui nihil sibi seruat, & habendi quoque aliquid animum sibi interdicit.

Et procedens inde, vidit alios duos fratres, Iacobum Zebedæi, & Ioannem fratrem eius in nauis cum Zebedæo patre eorum, reficientes retia sua, & vocauit eos. Illi autem statim relictis retibus & patre, secuti sunt eum.

Magna obedientiæ commendatio, Christum conciti vocantem sequuntur, ea quæ habebant, & quod his dulcius erat patrem, matrem propterea relinquentes.

Andreas quomodo secutus fuerit Christum, illi adhæsit.

Ioan. 7.

Amor cuncta aspera leuia reddit ac suauiua.

Sed videamus, quomodo Andreas sequutus fuerit Christum. Nempe amando, quo non tam sequutus Christum, quam Christo adhæsit. Compertissimum est, amantium neminem suauiter abesse posse amato. Volunt enim, optantque semper amantes esse simul. Videmus hæc in carnali, sensualique amore. Non possunt amantes separari. Accurrunt sibi vicissim, conueniunt, diuidi nequeunt difficultate quacunque, quam præ amore contemnunt. Sic Andreas postquam agnouit veritatem, ubi Christum amare didicit, neque de parentibus, neque de amicis, de domibus, aut de re vlla creata sollicitudinem, curamve habuit. Inuentum enim hunc thesaurum, cuius fratrem quoque suum esse participem voluit, Christum mundo, omnibusque quæ in mundo sunt, prætulit. Placuit ille Christo, Christus quoque placuit Andreæ: ideo amicitia huius, mutuoque se amantium facilis fuit conuentio. Propterea Iesum sequutus est Andreas amore. Siquidem amor per spinas & tribulos, per ignem & aquam sequitur. Quare ei qui verè Christum amat, non potest tam durum aut molestum aliquid occurrere, quod non vincat amor, quod amor non penetret. Siquidem cuncta leuia, imo suauiua quoque facit amor, quæcunque alioqui grauiua quis & grauate ferret. Secundo sequutus est Andreas Christum virtutum imitatione. Quippe, qui

vitæ

vite Christi, eiusque conuersationi deuotissime studuit conformari. Sequitur enim Christum, hoc est, imitatur non aliter, quam si quis artificem, pictorem, scriptorem, uel magistrum suum, pingendo, atque illius artem imitando in se conetur exprimere. Hoc modo beatus est Dominum imitatus Apostolus Andreas, quia virtutes quas in magistro virtutum didicerat, in se studebat exprimere. Quid enim contulisset Andreæ corporalis gressus, ambulatioque post Christum, si virtutes illius non studuisset imitari? Aut si vitæ innocentiam, humilitatem, maturitatem morum, humilitatem, mansuetudinemque Christi, non studuisset assequi, quid profuisset post Dominum ire? Tertio, sequutus est Christum passione, quia quemadmodum Christus pro Andreæ, omniumque salute mortuus est, ita, ut testimonium ferret Christo Andreas, mortem lætus excepit.

De triplici illa imitatione aut sequela, nempe corporis, virtutum, & passionis, dicit Dominus: *Si quis vult venire post me, abneget semetipsum, & tollat crucem suam quodidie, & sequatur me.* Si quis, inquit, post me vult venire: si me vult sequi, ut vadat quo ego vado, introeat vbi ego introeo, & vadat, vbi ego sum, illic sit ipse quoque minister meus. Itaque qui hoc primo cupit me sequi modo, secundum quoque adijciat. Abneget semetipsum, ut in omni virtute, in omni mihi studeat sanctitate conformari: studeat mores, vitæque meæ actus imitari: & tertio passione quoque mihi assimilari, ut tollat crucem suam. Tollat, inquam, id est, non coactus sumat, non inuitus, sed ipse sua sponte tollat crucem suam, hoc est, omnem molestiam, tam internam, quam externam, omnem tristitiam, omnem pressuram, omnem aduersitatem, omnem persecutionem, penuriam, tentationem, laborem vtriusque hominis, consolationis subtractionem, omnem postremo mortificationem, contemptum & infirmitatem patienter, & quamimiterque amplectatur, & ferat. Hæc enim humiliter amplecti de manu mea & patienter ferre, est me sequi. Itaque dum tentaris & cogaris repugnare, dum te ipsum oportet: abnegare, mortificare, tristia & molesta pati, dum alius te ridet, alius te odit, alius tua tibi tollit, alius contumeliam infert, alius tibi inuidens te impedit, para te ad crucem tollendam. Hæc enim tibi pro cruce sui amore portanda mittit, imponitque Dominus. Hæc tamen crux salus tibi est, & porta, introitusque regni cælestis. Breviter, quicquid propter Deum toleras, siue in corpore, siue in mente, quod te grauat, ut sunt incongrui mores eorum inter quos habitas, durum imperium prælati, aliena infirmitas, necessitates, quæ te grauat, crux est tua, quæ te mittat in regnum cælorum. Quotquot enim Deus afflictionum cruces homini transmittit ac largitur, ea id ratione facit, ut per eas ad magnam eum perfectionem, suisque syncerum amorem atque familiaritatem perducatur. Idecirco ob afflictionum, passionumque fructum cuncta homini contraria quasi constituit, voluitque fore molesta. Eadem certe facilitate panem illi producere poterat, qua frumentum ac triticum: sed ut in omnibus homo exerceretur & erudiretur, cum labore voluit illum ex frumento panem conficere. Eodem modo & alia quæque in æterna sapientia sua præuidit, præordinauit, disposuitque. Nemo ergo fallat semetipsum, nec in libertatem mentis false nimium soluatur, si vnam aut alteram crucem è humeris suis leuari senserit, quasi non sit multo plures &

Andreas uti Christum secutus sit imitatione virtutum.

Passione ut S. Andreas sit Christum sequutus. Imitatio Christi triplex quæ sit. Luca 9.

Ioan. 12.

Crucem suam quo modo quisque post Christum portare debeat.

Cruis quid homini cuius sit, quove per eam ducatur.

Afflictiones qua ratione Deus homini transmittat.

subinde grauiores expectaturus afflictionum cruces. Aliæ enim, vt dixi, eueniunt nobis cruces à mundo, & aliæ à propriæ carnis incentiuis, aliæ à dæmonibus non modo graues, at subinde importabiles propemodum, ni Deus adfuerit adiutor & confortator. Verum, sunt & aliæ cruces multo grauiores, vt puta, quæ mittuntur ab ipso Deo, qualescunque denum sint illæ, pura, vt miseria vel afflictio grauis & intus & foris. Quas si quisque in ea dilectione, ex eoquæ fundo, vnde Deus ipse eas elargitur, susciperet, mirum pro se gaudium, iucundaquæ essentia in ipso nasceretur. Quanta pax, quantaquæ læticia inde sentiretur, quanta denique id nobilitatis foret, quis explicet? Minima sane æque vt maxima crux, quam Deus homini accideret, ex ineffabilis dilectionis fundo procedit: tantæ inquam dilectionis quantæ vel maximum quod præstare ei posset, vel præstitit vnquam: quod tamen re vera (si non negligenter crucem suam suscipiat) non minus ei vtilitatis adferret, quam afflictio immensa. Aequumne ergo fuerit oculos mentis aperite, Deoquæ immensas agere gratias pro tanta eius erga nos indignos misericordia, qua dignatur per tribulationes, afflictionestquæ diuersas non modo purgare nos à peccatis, ornare sua gratia, & virtutibus (si nos ipsi saltem velimus tantam gratiam non negligere) verum vnicissimos sibi constituere amicos. Quicquid igitur aduersi, molestiæve nobis acciderit, id ex puro amore de manibus ipsius Dei accipere, illi quæ denuo offerre nos conuenit, vt & sanctus Andreas videns crucem in qua erat suscepturus mortem eminens in illius laudem prorupit, salutauit, atque cum gaudio eandem suscepit. Et nos quoque æquanimiter, quicquid nobis crucis Dominus imposuerit, portemus: vt quemadmodum socij fuerimus passionis ita & gloriæ confortes efficiamur, per Dominum nostrum Iesum Christum, qui est benedictus in secula, Amen.

SERMO DE SANCTO ANDREA.

In quibus beatus Andreas fuerit magnus, à Deo nobis exemplar vitæ bona constitutus.

Magnificauit illum rex, & scripsit eum inter primos amicos. I. Machabæorum X. De Ionatha olim Machabæo hoc ad literam scriptum est, quod rex Alexander illum inter præcipuos amicos magnam habuerit. Sunt autem non pauca quoque in beato Apostolo Andrea, quibus cognoscitur inter magnos præcipuosquæ Dei amicos constitutus. Fuit enim magnus fidei. Primus enim in Christum credidit: quare primus dici potest Christianus. Fuit præterea antequam Christum nosceret, discipulus Ioannis, quo constat semper eum singulari fide ac deuotione erga Deum enituisse. In hac autem fide vsque ad mortem perseuerauit, in hac fide Christum securus est, in hac fide itinera incommoda quæ multa tempore prædicationis sustinuit, in hac fide miracula fecit. In hac postremo fide pro Christo martyrium sustinuit. Est igitur magnus beatus Andreas, quia fide & sanctitate est magnus. Erat enim forti, constanti & ingenti fide præditus. Secundo, illum Christus magnum fecit in charitate. Christum enim adeo amauit, vt non difficile, sed impossibile etiam illi fieret, ab eodem separari. Ardentissimo namque illi amore copulatus, inseparabiliter eidem adhæsit. Charitatis eius

Cruces huiusmodi ex quænta dilectione mittat Deus homini.

Tribulationes vt de manu Dei suscipiendæ.

2. Cor. 1.

Andreas in quibus fuerit magnus. Christianus primus quis.

Charitas B. Andree quæta.